

Jegyzet

Mi vagyunk a „leg-ország?”

A minap hallom a televízióban, nem statisztikus, nem is a szakterület egyik ismerője, hanem egy szerencsétlenül járt asszony szájából: „Ez borzasztó, hogy mi vagyunk a világon a legelső az autók számához viszonyítva az egy főre jutó halálos balesetek sorában”.

Lehet, hogy így van, nem tudom. De azt tudom, tapasztalom, hogy kezd uralkodni egy furcsa, fordított kivagyiság. Nincs nap, amikor ne olvassék, hallanék valami negatív dologról, amiben világszerte vagyunk. Már szinte szégyenkezve mondjuk ki, vagy írjuk le, ha csak az „élmezőnyben” foglalunk helyet.

Tessék, sorolom: legalacsonyabb születési szám, a munkaképes korú férfiak legmagasabb halálozási aránya, a

legegésztelenebbül étkező ország. A legtöbb dohányt mi szívjuk, a legtöbb alkoholt mi engedjük le a torkunkon. Nálunk dolgozik a legrosszabbul az X az Y és a Z hivatal.

Mondjuk, írjuk —, és el is hisszük. Fekete Jánost, a Nemzeti Bank elnökhelyettesét, beszélgetőpartnere szinte lehurrogja a televízió kamerája előtt, amikor megpróbál arra figyelmeztetni, hogy tessék körülnézni a világban, máshol sem megy olyan nagyon jól. Mintha erre is büszkének lennénk, hogy a rosszulmenésben is a világranglista — no, hát legalábbis — élmezőnyben vagyunk. A Mozgó világ című folyóirat, múlt évi utolsó számában „Panaszkodik az ország” címmel írt cikket Lövey Imre, aki négy hónapot töltött az Amerikai Egyesült Államokban. A többi között ezt írja: „Az amerikaiak kultúrájának szerves része a leg-kultusz (nekünk van a legmagasabb, a legnagyobb, a leghosszabb, a leggazdagabb, a legkisebb, a leghíresebb, a legcsodálatosabb), ami fontos alkotóeleme tényleges sikereiknek.” Még akkor is így van ez, ha ez — mint a szerző is csillaggal jelölve megjegyzi —, sok esetben nem felel meg a valóságnak, ugyanis egyszerűen nem tudnak eleget a „maradék” világ dolgairól, eredményeiről.

Kinek teszünk jót azzal, ha magunkat mindenben a negatív lista élére tesszük, vagy esetleg csak gondoljuk? Melyik anya mondja: „Az én gyermekem a legutóbb az iskolában?” Melyik feleség dicsekszik azzal: „Az én férjem a legnagyobb ivó a faluban?” A kis családban igyekszünk takargatni a valós rosszat is, a nagy családban, a hazában pedig mintha a fordítottja lenne a — no, talán nem is dicőség, de legalábbis — sikk, divat.

Es mire megyünk vele?

(sárdi)

Ásványgyűjtő találkozók Miskolcon

Miskolcon, a Nehézipari Műszaki Egyetem aulájában e hét végén, március 7-én és 8-án rendezik meg az V. nemzetközi tavaszi ásványgyűjtő találkozót. A miskolci egyetem, az ELTE, valamint a miskolci Herman Ottó Múzeum által szervezett találkozók idei kétnapos programja iránt minden eddiginél nagyobb hazai és nemzetközi érdeklődés nyilvánul meg. Tíz országból, köztük a tengeren túlról is jelezték részvételüket az ásványgyűjtők, magánzemélyek és klubok, intézetek. A világ minden részéből hoznak ásványköveket, kőzeteket, ősmaradványokat, drágaköveket bemutatásra és cseréire, értékesítésre is.

A rendezvény szombat délelőtt 9 órakor kezdődik, ekkor nyitják meg a rudabányai ércbányászat múltját, az ott lelt világhírű ősmaradványokat bemutató kiállítást. A szakmai börtét szombaton délután, a nyilvános börtét pedig vasárnap rendezik. Neves szakemberek előadásai, videoprogramok, ingyenes ásvány-, drágakő- és ősmaradvány-meghatározás szerepel a programban. Gyűjtőeszközök, szerszámok, szak- és ismeretterjesztő kiadványok vásárlására is lehetőséget kínál a találkozó. A Magyar Posta emléklapot ad ki alkalmi bélyegekkel. Meghirdetik a legszebb hazai és külföldi gyűjtemények versenyt, értékes díjakért. (MTI)

Meváltozott munkaképességgel is teljes értékű emberként

A rehabilitáció helyzete megyénkben

A közelmúltban Zalaegerszegi Területi Gazdasági Érdekegyeztető Fórum, amely egyik napirendi pontként a munkahelyi rehabilitáció megyei helyzetét vitatta meg. Tavaly — ahogy ez dr. Berta László megyei főorvos-helyettes beszámolójából kitűnt — az ötvenedik évüket meg be nem töltött rokkantnyugdíjasok száma meghaladta az ezerháromezret. Ezenkívül megváltozott munkaképességűként 1066 férfit és 705 nőt tartottak nyilván. Ezek közül

1458 fő végez munkát,

a munkát keresők száma 159. Ez utóbbi az egész megyét tekintve nem sok, de számítani lehet arra, hogy a jövőben többen lesznek.

Jellemző egyébként a munkahelyi rehabilitáció állapotára, hogy a megváltozott munkaképességűekre vonatkozó nyilvántartási kötelezettség 1983-ban megszűnt. Ezt a hiányosságot a készülő jogszabály várhatóan kiküszöböli, ugyanis 1989-től ismét kötelező lesz az ilyen jellegű adat-szolgáltatás.

Valamely képesség — legyen az látás, hallás, vagy

mozgás — elvesztése, illetve csökkenése, még nem jelent okvetlenül munkaképtelenséget. Persze, a további foglalkoztatás szempontjából fontos az, hogy mi az illető képzettsége, iskolázottsága. Például egy többszámú munkás számára könnyebben találunk állásokat megfelelő beosztást, mint a nehéz fizikai munkát végző anyagmozgató esetében. Gyakran a munkavégzés körülményeinek a módosítása is hozhat eredményt. Nem egy munkagépét pár száz forint ráfordítással úgy lehet átalakítani, hogy a vele dolgozó hiányzó ujjakkal is teljes értékű munkát végezhet. S ez nemcsak a jövedelem miatt fontos, hanem azért is, mert kisebbségrendűségi érzés helyett önbecsülést, bizonyítási lehetőséget nyújt az érintettek számára.

A jogszabályi előírások értelmében az egészségükben károsodott, munkaképes korú személyek újrafoglalkoztatása — számukra megfelelő, hasznos munkakör biztosítása — a munkáltatók feladata. S ez teljesen logikus: ne csak addig kelljen az üzemnek a munkás, amíg egészséges, hanem akkor is, amikor olyan sérülés, megbetegedés éri, ami miatt nem képes teljes értékű teljesítményre.

Zalában meglehetősen alacsony a rehabilitációs munkahelyek száma. Zalaegerszegi és Nagykanizsán a szociális foglalkoztató behatárolt lehetőségekkel rendelkezik, bedolgozó háttérük is szűkös. Azokban az üzemekben, ahol lenne lehetőség több személy foglalkoztatására, idegenkednek más cégektől átvenni embereket. Az eredményes rehabilitációt azonban gyakran maguk az érdekeltek is gátolják. A felajánlott munkahelyeket nem fogadják el — a keresetkülönbség miatt ez gyakran érthető is —, a szociális rehabilitációt, vagyis járadékot követelnek. Az alacsony iskolai végzettségükön kívül külön gond, hogy jelentős részük 45–50 éves, s így ilyen korban már nehézségekbe ütközik az átképzésük.

A legújabb rendelkezés szerint a gazdálkodó szervezetek, vállalatok meghatározott létszámban lesznek kötelesek foglalkoztatni megváltozott munkaképességű dolgozókat. Amennyiben ezt mégsem teszik meg, akkor hozzájárulást kell fizetniük, amely rehabilitálandó személyenként évente 2500 forintot tesz ki. Ez az összeg — a központi támogatást kiegészítendő — az úgynevezett rehabilitációs alaphoz kerül, s tulajdonképpen ebből lehet meghatározott összeget megpályázni azoknak, akik a rehabilitációs foglalkoztatás érdekében

Újabb munkahelyeket

kívánnak létrehozni.

Az elkövetkező évek feladatai között szerepel szociális foglalkoztató jellegű munkahelyek létrehozása Keszthelyen és Lentiben. Kihaszínlatlan lehetőségek rejlenek még a bedolgozó rendszerben, a térszek melléküzemágainak kapacitásában, valamint a kisiparosok által biztosított foglalkoztatás terén is.

A rehabilitációt a jelenleg is érvényes rendelet ugyan az egészségügy hatáskörébe utalta, ám az ágazat nem rendelkezik olyan mértékű jogkörrel, hatáskörrel, anyagiakkal, hogy a feladatot az egész társadalom támogatása nélkül megoldhatná.

Háry László

Ha nincs panasz rájuk, járatpénzt kapnak

Szemétszállítók Keszthelyen

A SZEMÉTSZÁLLÍTÁS nem tartozik éppen a népszerű foglalkozások közé, ám a keszthelyi városgazdálkodási vállalatnál azt mondják: náluk nem jelent különösebb gondot a munkaerő biztosítása. Hol a hivatásos pártfogók, hol pedig a büntetés-végrehajtó intézetek protezsálnának hozzájuk embereket. Annak ellenére, hogy a többség kilépett munkakönyvvvel jött, mégis kicsi a fluktuáció körükben.

— Hogy milyen ez a 33 fős közösség? — kérdez vissza Kökösi Ferenc, a hulladék-szállító részleg vezetője. — A gépkocsivezetők kivételével mind cigányok. Nem mondanám, hogy könnyen kezelhető emberek. Egyiknek a szép, a másiknak a kemény szó használn. Jóban-rosszban ösztönözték. Nagy odafigyelést igényel az irányításuk, ám a kapott segítségért hálásak.

Egymás között nem várják meg, amíg igazolatlan mulasztás lesz valakinek. Kimennek érte a lakására is, ha kell.

A keszthelyi Pál Lajos a maga 34 évének éppen a felét töltötte a cégnél, s állítja: külön szakma az övüké, amit nem könnyű megtanulni.

— Össze kell szokni a kocsis személyzetének, itt min-

denkinek külön feladata van: gurítani a kukát, s nem vonszolni, szabályosan feltenni a gépre, üríteni — mondja Pál Lajos, majd a vállalat új, próbázem alatt álló Uniporm H-8/B típusú, nagyteljesítményű szállítógépét dicséri. — Tömörítő rendszerű, korszerű gép ez, belefér 8 köbméter szemét. Nem töri az edényeket, nem hullatja a port és hamut.

A bérről úgy vélekedik, hogy keszthelyi viszonylatban elfogadható. Csak ne találjon utánuk kivételmentes ellenőrt. Ugyanis, ha talál, akkor úszik a járatpénz.

— Teljesítményhez és minőséghez köti a fizetésünket a vállalat. Minimális a törzsbére, és magas a jutalék. Panaszmentes járatpénz a többlet neve, amit csak akkor kapunk meg, ha rendet hagyunk magunk után — foglalja össze a lényegét Sárközi János, s büszkén teszi hozzá: az ő brigádjuknál ez nem gond.

— NEM IS MEGYEK addig tovább, amíg szeméteket, vagy törmelékelt látok a járdán — teszi hozzá a csoport vezetője, Gelencsér Gyula. — Én felelek a négy tagú brigádért, tulajdonképpen mindnyájunk keresetért.

Vita a lakossággal? Akad bizony, legtöbbször a tönkrement kukák miatt. Mutatják

az éppen gépre kerülő: az elrozsdásodott edényből több jut az úttestre, mint a gép gyomrába.

— Minden csoportunk előtt ott halad egy kihordó, egy plusz ember, aki esetenként 50 méterrel gurítja ki a telekukát.

A városon kívül Vonyarcvashegy, Balatonyörök, Gyenesdiás és Hévíz szeméteit is szállítják heti két napon. A mit? kérdésre csóválják a fejüket.

— A rutin segít. Súlyról megállapítjuk, hogy tényleg csak az engedélyezett háziszemét van az edényben, vagy netán építési törmelék is lapul a hagyma héja alatt. Esetenként vasdarabot, fáradtolajat, savat tartalmaz az edény. Tönkretetheti a milliós értékű gépet — mondja Sárközi János.

Szóba kerül a guberálás is. — Itt az nincs — mondják. Egyenesen a gyorskomposztálóba kerül a szemét a kocsiból.

— A LÉNYEG, hogy szeretjük csinálni, értünk hozzá, s megbecsülnek itt a cégnél — zárja le a témát Pál Lajos, majd hozzáteszi. — Azt is jó hallani, amikor megjegyzik: mintha tisztább lenne a város.

Kaiser László

Vigyáznak a gyerekre és segítik a tanulásban

A kollégiumokról egy munkabizottsági ülés kapcsán

Akadnak, akik elítélően beszélnek a diákközpontokról, mondván: ezeket az intézményeket csak azok veszik igénybe, akiknek nincs más, jobb lehetőségük. Szó ami szó: bizonyos mértékig hátrányban vannak a többi társakkal szemben azok, akiknek a lakóhelyén nincs középiskola, ezért bejárni kénytelenek, netán a kollégiumot választják, vagy ha a szülei pénztárcája lehetővé teszi, drága albérletet fizetnek. A kollégistáknak több kööttségnek kell alávetniük magukat, kevesebb szabadságot élveznek városi, helyben lakó társaikkal.

Több az előny

E vélt vagy valós hátrányokkal szemben jóval több az az előny, amivel a kollégiumi élet jár. Mindenekelőtt a személyiségfejlesztő, közösségformáló hatása kívánkozik kiemelésre. Aki kollégista volt, s fiatalon megszokta a rendszerezést, a fegyelmet, sorkötelességet könnyebben illeszkedik be a katonai életbe. Ezen kívül mind a két nembeliek hasznát veszik a későbbiekben annak, hogy diákként takarítottak, mostak, táltak, vagy ha úgy adódott, varrtak — egyezőval bizonyos háztartási ismeretekre tettek szert. Nem is beszélve az önállóságról, ami beléjük ivódott, s ami ugyancsak előnyös lehet az életkezdés során.

Ezekről a jellemformáló tényezőkről a megyei pártbizottság agitációs és propagandák munkabizottságának nemrég tartott ülésén is sok szó esett. A diákközpont, kollégiumi ellátás helyzetének, továbbfejlesztésének taglalása során elhangzott: ezeknek az intézményeknek alapfunkciójuk az iskolai tanulmányok folytatásához szükséges feltételek biztosítása a távol lakók, valamint azok számára, akiknél ez szociális körülmények indokolják. Ez utóbbira példa a csapi cigánykollégium, amelynek felzárkóztató szerepet szántak. A sportban — kosárlabdában és labdarúgásban — tehetséges gyerekek felkarolása a feladata a másik két általános iskolai diákközpontnak, a nagykapornaknak és a pacsainak.

Általános iskolások egyébként mindössze két- és fél-százán laknak diákközpontban. Tízszáznyolcvenen vannak a középiskolások, akiket a megye tizenöt kollégiumában várnak. Igen, várnak, hisz ezeknek az intézményeknek majd mindegyike jóval a kapacitása alatt működik. A helykihasználás főleg a szakmunkástanulók kollégiumaiban alacsony.

A középiskolai diákközpontban 22 tanulóra jut egy nevelőtanár. A pedagógusok körében nem mondható népszerűnek ez a pálya. Sokan csak ugródeszkának tekintik: amint lehetőségük adódik tanári állásra, azonnál odobbállnak. Kevesen vállalják az állandó estit, s gyakori hétfői elfoglaltságot. Az sem szerencsés, hogy a tanításban megfáradt, az ottani feladatoknak megfelelni képtelen tanárok a nyugdíjazásuk előtt egy-két évet a kevésbé

megegőltetőnek hitt kollégiumban próbálják kihúzni. Persze, azért vannak itt hiányosságok, amelyekről a nevelői munkáért rajongó pedagógusok is.

Párhuzamosság a programokban

Nekik az sem szegi kedvüket, ha olykor nem éppen ideális körülmények középete kell helytállniuk. Mitagadás: a kollégiumok tárgyi feltételei igencsak eltérő színvonalúak. Az épületek egy része eredetileg más célra készült.

A tizenöt intézményből hét önálló, nyolc pedig valamely iskolához tartozik. Hogy melyik felállás a szerencsésebb, helyzete válogatja. A szervezést, a koordinációt tekintve előnyösebbnek tűnik, ha mindkét intézménynek — az iskolának és a diákközpontnak — egy az igazgatója. Ilyenkor elvileg nem fordulhat elő párhuzamosság, rászervezés a programokban. Mostanság ugyanis gyakori az olyasmi, hogy mindkét helyen — különböző időpontban — ugyanarra a színházi előadásra akarják elvinni a fiatalokat.

A szabadidő eltöltését a kollégiumok egyharmadában szervezik elfogadhatóan — alapította meg egybebe közt a napirend előterjesztésekor Jári Ferenc, a megyei tanács művelődési osztályának vezetője. Amint aztán a vitából is kitűnt: csak azok a programok számíthatnak sikerre — azoknak van értelmük — amelyek egybeesnek a tanulók érdeklődési körével, s amelyek hasznosak. A mai fiatalok szívesen járnak videovagy számítástechnikai szakkörre. Kevesebben rajonganak viszont a testedzésért, a mozgásért, amire pedig nagy szüksége van a fejlődésben levő szervezetnek. Az egészséges életmódra nevelést szolgálja az a tevékenység, amit az intézeti vöröskeresztes szervezetek — tizenegy van belőlük — fejtenek ki a káros szenvedélyek elleni küzdelemben.

Ha úgy tetszik, káros szenvedély a trágár beszéd is, ami a fiatalok egy részénél megfigyelhető. Sajnos, a lányok körében is mind gyakoribb a káromkodás, s a „b... meg” kifejezés afféle köztözként való használata. Komoly gond még a verekedés, a berendezési tárgyak szándékos rongálása, vagy egymás meglopása.

Demokratizmus a diáktanácsban

A negatív jelenségek felszámolásáért sokat tehetnek maguk a diákok. Mégpedig a diáktanácson keresztül, amelyet akár a demokratikus jogok gyakorlásának előiskolájaként is felfoghatunk. A felnőtt vezetők a legtöbb helyen partnerként vonják be a fiatalok választott képviselőit a tervező, szervező, irányító és ellenőrző munkába, egyszóval a kollégiumok életének alakításába. Hogy a diákvezetők mind jobban élni tudjanak jogaikkal, ahhoz tudatosabb felkészítésük szükséges. S ebben a KISZ-szervezetekre is sok teendő vár.

Elsősorban az állami vezetés feladata a középiskolákban ezután teendő demográfiai hullám levezetése, a megnövekedett létszámú korosztályok elhelyezéssel feltételeinek a megteremtése. A kollégiumokra ezért is érdemes áldozni, mert mégiscsak a legjobb és legolcsóbb elhelyezési formát jelentik a nem lakóhelyükön tanuló fiatalok számára. Nem beszélve a szülőkről, akik nyugodtabbak lehetnek, ha tudják, fiúk vagy lányok jó kezében van: a kollégiumban vigyáznak rá és segítik a tanulásban.

Mihovics József

Országos fotókiállítás a nőnapra

A nemzetközi nőnap alkalmából az idén is megrendezték a hivatásos és amatőr női fotósok országos kiállítását Székesfehérváron. Az Építők Pintér Károly Művelődési Házában szombatnapon nyitják meg az ünnepi tárlatot, amelyen csaknem 100 fotós több mint 300 fényképét és diaképet mutatják be.

A kiállított képeket a szé-

kesfehérvári Pintér Károly fotóklub által tavaly meghirdetett pályázatra beküldött több mint 700 fotó közül válogatta a bírálóbizottság. A legkiválóbb fotó alkotója a Magyar Nők Országos Tanácsának fődíját kapja. Szakmai szervezetek, művelődési intézmények, kereskedelmi és ipari vállalatok is díjazták a sikeres műveket. (MTI)